

BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

ADAM'S PUNISHMENT

בראשית רבה (כ:ח)

"ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך, רבי שמלאי אומר בישוב הדעת באת עליו, א"ל מה את סבר שאני מתה וחוה אחרת נבראת לך (קהלת א) אין כל חדש תחת השמש, מה את סבור שאני מתה ואתה יושב לך הַטְּלִים (ישעיה מה) לא תוהו בראה לשבת יצרה, רבנן אמרין התחילה מיללת עליו בקולה הה"ד ולאדם אמר כי שמעת "לדברי אשתך" אין כתיב כאן אלא "לקול אשתך" וגו'

אור החיים (בראשית ג:ז)

למה דקדק לומר "לקול אשתך" . . . אכן, לפי מה שפירשנו כי אדם לא ידע בעת אוכלו כי עץ הדעת הוא, (לכן) לא יוצדק לומר "כי אכלת מן העץ וגו'" כי הוא לא אכל מן העץ בידיעה אלא בשוגג, לזה אמר אליו ה' "כי שמעת" פי' שקבל דברי אשתו ולא בדק אחריה ונמשך לו מזה שאכל מן העץ . . . והיה לו לשאול מאיזה עץ לקחה

אבן עזרא (בראשית ג:ז)

ולאדם ארורה האדמה, שלא תוציא תבואה רבה.

ספורנו (בראשית ג:ז)

ארורה האדמה, שלא תוסיף תת כוחה לך בלתי עבודה

בראשית רבה (ה:ט)

תני בשם ר' נתן ג' נכנסו לדין וד' יצאו מחוייבין, ואלו הן אדם וחוה ונחש נכנסו לדין, ונתקללה הארץ עמהן, שנאמר (בראשית ג) ארורה האדמה בעבורך, שתהא מעלה לך דברים ארורים, כגון יתושים וזבובין פרעושיין . . . ולמה נתקללה, ר"י ב"ר שלום ור"פ, ר"י בר' שלום אמר שעברה על הצווי שכך אמר לה הקב"ה תדשא הארץ דשא וגו', מה הפרי נאכל אף העץ נאכל, והיא לא עשתה כן, אלא ותוצא הארץ דשא וגו' הפרי נאכל והעץ אינו נאכל, ר"פ אמר אף הוסיפה על הצווי סמכה לעשות רצון בוראה, עץ עושה פרי אפי' אילני סרק עשו פירות, על דעתיה דר' יהודה ב"ר שמעון נחא, אלא על דעתיה דר' פנחס למה נתקללה? אלא כאינש דאמר יהון לייטינ ביזיאי דהדין מניק.

פרקי ד"ר אליעזר (יד)

אם אדם חטא מה חטא ארץ שנאררה, אלא על שלא הגיד את מעשיה, לפיכך נאררה, ובשעה שבני אדם חוטאין בעבירות הקלות, הוא מכה פירותיה של ארץ בעבור בני אדם, שנ' ארורה האדמה בעבורך.

מזרחי (בראשית ג:ז)

פי' הארירה הזאת לאדמה אלא לאדם, שמולידה לו דברים מצערים אותו, וזה שנראה ממה שאמר

"ולאדם אמר" . . . כלומר שארירותה היתה בעבורך

רד"ק (בראשית ג:יז)

בעצבון תאכלנה, שתהיה צריך לעבוד את האדמה עד שתאכל את תבואתה, ועד עתה בלא עמל היית אוכל פירות הגן, ומה שאמרה "ולעבדה ולשמרה" (ב:טו) לא היה צריך אלא לעבודה קלה, אבל מעתה הוא צריך לעבודה קשה

העמק דבר (בראשית ג:יז)

כל "בעבור" משמעו לטובתו . . . ה"נ משמעו לטובתך . . . שלא יסור מדרכי ה', וכמ"ש שיגיעת שניהם (אבות ב:ב)

קהלת (ג:כ)

הכל הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר:

ספורנו (ג:יט)

אל עפר תשוב, כמו שהודעתי בך כשצותי ואמרתי "ביום אכלך ממנו מות תמות (ב:יז), שתהיה מוכן אל המות בסוף

העמק דבר (בראשית ג:יט)

כי עפר אתה, כבר ביארנו שאינו עונש. ואדרבה, ביאר לו ה' שאינו מענישו במיתה משום שלא אכל במזיד, אלא המיתה הוא בטבע, שהרי "עפר אתה"